

Tweede Kamer, Vervolg commissiedebat stand van zaken Afghanistan

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT

Concept

De vaste commissie voor Defensie, de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken en de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie hebben op 14 oktober 2021 overleg gevoerd over:

- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 11 oktober 2021 inzake stand van zaken Afghanistan (2021Z17656);**
- **de brief van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 12 oktober 2021 inzake verslag Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking Afghanistan 11 oktober 2021 (2021Z17727).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Aukje de Vries

De fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Wilders

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Van Toorenburg

De griffier van de vaste commissie voor Defensie,
De Lange

Voorzitter: Paternotte

Griffier: De Lange

Aanwezig zijn zestien leden der Kamer, te weten: Belhaj, Boswijk, Bromet, Ceder, Dassen, Jasper van Dijk, Ephraïm, Eppink, Fritsma, Kuzu, Omtzigt, Paternotte, Piri, Van der Plas, Simons, Teunissen en Van Wijngaarden.

Aanvang 9.00 uur.

De voorzitter:

Goedemorgen, dames en heren. Van harte welkom terug bij het commissiedebat Stand van zaken Afghanistan. Een commissiedebat dat om 9.00 uur 's ochtends begint, is een zeldzaamheid, dus het is fijn dat u er allemaal bent. Dat zeg ik ook wederom tegen de drie bewindspersonen. We hebben een uur de tijd voor dit vervolg. Dat betekent voor beide bewindspersonen die nog moeten antwoorden elk ongeveer een halfuur en er zijn leden die natuurlijk nog interrupties hebben. We gaan dus snel van start. Ik ga het woord geven aan de minister van Defensie.

Minister **Kamp**:

Dank u wel, meneer de voorzitter. We hebben met zijn allen in de afgelopen zomer een dramatisch hoofdstuk meebeleefd van de wereldgeschiedenis. We hebben gezien dat alles wat de internationale gemeenschap geprobeerd heeft om de Afghanen te helpen om iets op te bouwen in de afgelopen twintig jaar, in een paar weken in een kaartenhuis in elkaar stortte, omdat bleek dat het geen fundamenten had. Het gevolg was dat de taliban weer de macht grepen. Die kenden we nog uit de periode, de vijf jaar tot 2001, dat ze al eerder de macht hadden. De gevolgen zijn dat de helft van de bevolking, het vrouwelijke deel, weer tweederangs is geworden, dat een heleboel Afghanen vrezen voor hun leven en voor hun leefomstandigheden, en dat voor buitenlandse hulpverleners, diplomaten en militairen slechts een overhaast vertrek resteerde. Ook in ons land was de schok over wat er gebeurde in Afghanistan groot en is de kater nog steeds groot. Met uw Kamer zien wij nu als bewindslieden onder ogen wat er gebeurd is en wat ons staat te doen. Dat lijkt mij ook zeer gepast.

Aan mij de taak om in aanvulling op alle verstandige dingen die de collega van Buitenlandse Zaken gisteren heeft gezegd om nog enkele punten aan te vullen, voordat ook mijn collega van Justitie en Veiligheid het woord zal nemen. Ik zal dat met name doen vanuit de Defensieoptiek.

De focus van u ligt nu, en die van ons lag en ligt nog steeds, op de chaotische en levensgevaarlijke situatie die we meegemaakt hebben op en rond het vliegveld van Kabul in de maand augustus, met als grootste ellende de terroristische aanslagen op 26 augustus, waar 183 mensen het slachtoffer van werden en nog heel veel meer mensen gewond zijn geraakt. Voorafgaand aan die terroristische aanslagen is er ook allerlei ellende en druk geweest op en rond dat vliegveld. Je ziet dat in een periode van negen dagen, tussen 18 en 26 augustus, Defensie er toch in geslaagd is om met eigen Defensievluchten en ook met ingehuurd chartervluchten een vijftigtal vluchten te organiseren vanuit Kabul en via Islamabad en Tbilisi, om 2.500 mensen naar Nederland te halen. Het is misschien goed om nog even te zeggen dat toen wij aan die operatie begonnen, wij het idee hadden dat dat zo'n 250, 300 mensen zouden zijn die weggehaald zouden moeten worden. Het werden er dus uiteindelijk bijna tien keer zoveel: 2.500. Meneer Stoffer, met alle respect, als u zegt dat er veel gepraat is en weinig gehandeld, dan is dat denk ik geen goed beeld is van wat daar toen gebeurd is. Er is natuurlijk veel gepraat, want je kunt niet zo in het wilde weg 2.500 mensen uit een levensgevaarlijk gebied weghalen, maar er is ook wel degelijk heel veel gehandeld en in hele goede samenwerking, naar mijn overtuiging, tussen de mensen van Buitenlandse Zaken en de mensen van Defensie; militairen, burgers, diplomaten, die allemaal vanuit hun eigen verantwoordelijkheid erg hun best hebben gedaan.

Ik sprak over een groep van zo'n 2.500 mensen die we toen weg hebben gehaald. Het gaat om een hele brede groep, ook mensen met een Nederlands paspoort, ingezetenen van Nederland, medewerkers van ngo's en fixers — ook voor mij een nieuw maar zeer eerzaam beroep; Ben Knapen kende dit al jaren, begreep ik, ook uit vorige functies. Het totaal van de mensen die wij in een langere periode actief uit Afghanistan weg hebben gehaald, zijn er zo'n 3.000 inmiddels. Het aantal mensen dat we nog weg willen halen, is in de orde van grootte van 2.000. Dus wat je ziet is dat het in totaal om zo'n 5.000 mensen gaan die in beeld zijn. Maar ik beperk mij nou tot de Afghanen die samenwerkten met Nederlandse militairen of met Nederlandse politiefunctionarissen die deel uitmaakten van de EUPOL-missie. De Afghanen waar wij mee samenwerkten,

waren natuurlijk vooral de tolken.

Ik noem de feiten voor wat betreft die groep tolken, met enkele mensen met een hoog profiel die ook aan de Nederlandse militairen en politiemensen verbonden waren. Ik doe dat ook in antwoord op wat meneer Eppink en meneer Ephraïm vroegen. We hebben in totaal nu 880 tolken en hun gezinsleden uit Afghanistan weggehaald. 330 staan er op de lijst en die volgen nog. Van de overige Afghanen waarmee Defensie heeft samengewerkt hebben we er 530 inclusief gezinsleden weggehaald. Er volgen er nog zo'n 100. En zoals blijkt uit de brief die wij u maandag stuurden en die toegelicht is door mijn collega van Buitenlandse Zaken, is er nog een afgebakende groep van ongeveer 500 mensen in beeld die we actief naar Nederland willen halen nadat op hen de gestelde criteria zijn toegepast en gebleken is dat ze daaraan voldoen.

Aanvullend op wat mijn collega heeft gezegd en op wat ik net in algemene zin heb gezegd, zou ik nog een aantal dingen naar voren willen halen die u heeft ingebracht. Eerst de heer Van Wijngaarden, over de commandostructuur. Daar heeft hij zich meer mee bemoeid, ook door middel van moties die hij aangenomen heeft gezien in de Kamer. Ik denk dat dat die commandostructuur een heel belangrijk punt is, want het gaat er natuurlijk om dat het goed geleid wordt op het moment dat je in moeilijke omstandigheden moet presteren. Dit zal beslist een belangrijk punt zijn bij de evaluatie die er gaat komen. Bij evacuatieoperaties is het nooit zo dat Defensie het alleen doet. Het is altijd Buitenlandse Zaken dat samenwerkt met Defensie, waarbij wij erop gericht zijn om wat we aan militaire, materiële en personele middelen hebben, optimaal te benutten en goed aan te sturen. Dat is nu ook gebeurd, maar de vraag of dat goed genoeg is geweest is terecht. En of het de volgende keer beter kan, zoals de heer Van Wijngaarden zich afvraagt, is ook een terechte vraag. Dat zal dus uit die evaluatie moeten blijken. Ik denk dat we ook heel veel belang hebben bij die evaluatie, en dat we goed naar de resultaten daarvan moeten kijken.

Mevrouw Simons zei dat Nederland bij de evacuatie achterliep bij andere landen. Zij noemde het voorbeeld van Engeland. Dat is een goed voorbeeld. Engeland heeft het goed gedaan; daar is geen twijfel over. Maar als ik de rest overzie — ik heb alle cijfers van alle landen gezien — dan denk ik dat Nederland het heel behoorlijk heeft gedaan. Wij hadden de helft van Duitsland, maar Duitsland is vijf keer zo groot. We hebben in die periode van negen dagen evenveel mensen eruit gehaald als Finland, Denemarken en Zweden samen. Ook de vergelijking met andere landen kan Nederland doorstaan. Ik denk dus dat we niet achter hebben gelopen maar dat wij, net als anderen, ons uiterste best hebben gedaan en vergelijkbare resultaten hebben behaald.

Mevrouw Belhaj vroeg naar de NAVO en de coördinatie daarbinnen. Mijn collega heeft al gezegd dat er door de NAVO inmiddels zo'n 1.900 mensen weg zijn gehaald uit het gebied. Die zijn ondergebracht in Polen en in Kosovo. De meeste van die mensen willen naar Amerika of naar Canada. De anderen worden over de andere NAVO-landen verdeeld. Nederland neemt daar zijn evenredige aandeel in. Wij gaan volgende week donderdag in Brussel als NAVO-ministers met elkaar praten over wat er allemaal gebeurd is, wat er gedaan is, wat er goed is gegaan, wat er niet goed is gegaan en welke lessen er nog getrokken moeten worden. Ik zal daarbij ook de aandachtspunten meenemen die mevrouw Belhaj heeft genoemd.

De heer Boswijk vroeg zich af of de opvang van de Afghanen in Nederland een fatsoenlijke opvang is. Dat zit deels op het terrein van mijn collega van Justitie en

Veiligheid. Met haar instemming kan ik haar zeggen dat de Afghanen waar we over spreken niet alleen actief uit Afghanistan zijn gehaald en hiernaartoe zijn gebracht, maar ook zijn opgevangen op Defensielocaties, als groepen bij elkaar. De IND heeft daar ook aparte teams op gezet, om met hen het proces te doorlopen van de asielaanvraag. Ook de Koninklijke Marechaussee heeft daar aparte teams op gezet. Mensen zijn dus in een min of meer — vooral "min", vrees ik — vertrouwde omgeving bij elkaar en hebben ook steun aan elkaar. Vervolgens geldt dat wij de hele Nederlandse asielopvang en de manier waarop wij met statushouders omgaan, gewoon goed voor elkaar hebben. Het mooie van Nederland is juist dat we daarbij niet van incident naar incident hoeven te gaan met ad-hocmaatregelen. Ik zal niet de heer Fritsma citeren in wat hij heeft gezegd over de asielopvang en de opvang voor statushouders, maar ja, het is zo dat je met voorrang een sociale huurwoning krijgt. Ook is er gezinshereniging en gezinsvorming mogelijk. Je krijgt taalles en er is een uitkering, zodat je geen zorgen hebt over je inkomen. Er is onderwijs, gezondheidszorg en werk. Wij hebben dus in Nederland voor asielzoekers en statushouders een heel systeem opgebouwd, dat natuurlijk ook voor de Afghanen geschikt is, net zoals voor de mensen die op dit moment vanuit Syrië naar ons toe komen. Mevrouw Piri ...

De voorzitter:

Er is een interruptie van de heer Boswijk van het CDA.

De heer Boswijk (CDA):

Toevallig sprak ik gisteren burgemeester Wienen van Haarlem, die zich daar vanuit de VNG nogal druk over maakt. Hij zei dat ze het ene jaar, in 2015, heel hard moeten opschalen, dat er in het andere jaar weer heel erg wordt gesneden en dat ze nu weer moeten opschalen. Dus we zien continu een soort varkenscyclus.

De voorzitter:

Is dit niet meer een vraag voor de staatssecretaris?

De heer Boswijk (CDA):

Ja, excuus.

De voorzitter:

Ik begrijp dat de minister er wat over gezegd heeft, maar ...

De heer Boswijk (CDA):

Dan ga ik gelijk een andere vraag stellen. Omdat het kan.

De voorzitter:

Dan wel kort.

De heer Boswijk (CDA):

Ik zal hem kort houden. Bij die evacuatie en identificatie zijn ook veteranen ingezet en ik denk vrij succesvol. Stel dat die mensen naar Nederland komen. Hebben die veteranen dan nog een rol bij de integratie en bij het opvangen enzovoort?

De voorzitter:

Dat is zeker een vraag voor de minister.

Minister Kamp:

Mag ik die suggestie van meneer Boswijk meenemen? Ik ga kijken wat we al doen en wat misschien verstandig is om ook naar aanleiding van zijn suggestie te doen, dus ik pak dat op.

Mevrouw Piri maakte zich zorgen over de "verzielte verhoudingen" tussen Defensie en Buitenlandse Zaken. Zij had het dan denk ik over de documenten die beschikbaar zijn gekomen. Mevrouw Van der Plas vroeg ook: ik krijg een dag voor het debat 800 documenten op mijn bureau; hoe kan ik nou zo'n debat voeren de volgende dag? Mevrouw Van der Plas, als het spannend wordt en er is een debat in aantocht, dan komen er vaak schriftelijke Kamervragen binnen. Die proberen we allemaal zo gauw mogelijk te beantwoorden. Dat lukt meestal redelijk, maar als er heel veel documenten worden gevraagd, dan is dat niet zo goed in de hand te houden. Die moeten allemaal opgezocht, bekeken en verstuurd worden. Die kwamen op het laatst, maar al die andere antwoorden op Kamervragen waren er eerder. Afgelopen maandag is ook de Kamerbrief gekomen die vrijdag in het kabinet is geweest. Dat was een brief van zes pagina's en ik denk ook dat u zich daar in eerste instantie op heeft gericht, en terecht denk ik.

Mevrouw Piri vroeg naar de verhoudingen tussen Buitenlandse Zaken en Defensie. Toen ik de vorige keer bij Defensie werkte, waren de verhoudingen altijd prima geweest. Het is natuurlijk af en toe wel spannend. We zitten weleens op mekaar te mopperen, maar dat is normaal als je met mekaar werkt, als je weet dat je allemaal je best doet en je daar met de ander over praat. Dus er is weleens wat. Maar toen ik weer binnenkwam, heb ik gemerkt dat die verhoudingen nog steeds goed zijn. Ik heb gezien wat er gezegd is door mensen onder druk en daar heeft mijn collega op gereageerd. Die zei: natuurlijk, onder druk heb je een kort lontje en dan ben je bezorgd dat de ander niet goed doet wat nodig is. Dan komen er weleens vervelende dingen naar voren, maar dat neemt niet weg dat we, zoals het hoort, op een constructieve en positieve manier met mekaar samenwerken. Het is toch ondenkbaar dat dat niet zo zou zijn.

We zullen ook dat natuurlijk weer gaan bekijken. Die hele crisisperiode krijgt een aparte evaluatie. Daar zal dit ook zeker naar voren komen. Dan zal misschien blijken dat er in de structuur of in de aansturing dingen beter kunnen. Dan moeten we dat vooral gaan verbeteren. Ik denk namelijk dat het van het grootste belang is voor succesvol Nederlands optreden in het buitenland, en als dat nodig is in internationaal verband, dat de samenwerking tussen Buitenlandse Zaken en Defensie zo goed is als collega Knapen en ik wensen dat die is. Daar zetten we ons ook voor in.

Voorzitter. Meneer Ceder heeft het over de tolkenregeling gehad in het bijzonder. Ik heb de aantallen al genoemd, meneer Ceder, maar die tolkenregeling blijft gewoon in stand. Ik denk dat we het overgrote deel van de tolken er inmiddels uit hebben, ook omdat we daar heel ruimhartig in zijn geweest en een lange periode teruggaan. Er zijn nu tolken in beeld die tien jaar geleden wat voor Defensie hebben gedaan en die toch opgehaald worden. Wij voelen ons zeer verantwoordelijk voor die tolken. Dat betekent dat als het aan de orde is, die regeling nog steeds wordt toegepast.

Mevrouw Bromet, u zei gisteren iets wat mij erg raakte ...

De voorzitter:

Er is een interruptie van de heer Ceder.

De heer Ceder (ChristenUnie):

Dank voor dit antwoord. Ik stelde ook een vraag over de niet-tolken, die wel voor Defensie gewerkt hebben. We hebben nu criteria opgesteld waar mensen mee uit de voeten kunnen. Defensie kan daarmee uit de voeten. Maar er zullen vast mensen zijn die nog niet op het netvlies van Defensie staan, maar objectief gezien wel onder de criteria vallen. Hoe en waar kunnen mensen die daaronder vallen zich kenbaar maken?

Minister **Kamp**:

Mensen die van die regeling gebruik willen maken, hebben hun netwerken. Ze gebruiken ook internet. Ze toetsen "Nederland, Buitenlandse Zaken" of "Nederland, Defensie" in. Ze weten hun weg te vinden. Dat is in het verleden gebleken. We denken dat we het overgrote deel binnen hebben. Ik denk dat de mensen die nu nog kunnen komen, hun weg zullen vinden. Die zullen wij behandelen zoals we steeds hebben gedaan met die tolken, de mensen voor wie wij ons verantwoordelijk voelen.

Dan over de nuanceringsen die daarbij aangebracht kunnen worden. Ik heb gisteren goed geluisterd naar collega Knapen. Die heeft dat heel mooi verwoord. Ik kan dat niet beter verwoorden. Ik sluit mij volledig aan op wat hij heeft gezegd over de nuancering op verschillende punten.

Mevrouw Bromet, ik hoop dat wat u gisteren gezegd heeft ...

De **voorzitter**:

Excuus, maar ik zie dat de heer Ceder nog een laatste vraag heeft.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Ik ben blij dat mensen die onder die criteria vallen en zich kenbaar willen maken, wel de weg kunnen vinden door bijvoorbeeld BuZa te googelen. Maar betekent dat dat zij — dat is wel even belangrijk, omdat het mensen zijn die wel wat richting nodig hebben — zich kunnen wenden tot het ministerie? Kunnen zij een Kamerlid een mail sturen, zodat dat Kamerlid kijkt ...

De **voorzitter**:

U moet de vraag even kort houden. Ik denk dat de vraag helder is: hoe kunnen ze dit doen?

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Ik vraag mij even af welke wegen begaanbaar zijn.

Minister **Kamp**:

Het hoeft niet via een Kamerlid, zeker niet, want de Kamer is er om de regering te controleren. Wij moeten ons werk doen. Buitenlandse Zaken is 24 uur per dag bereikbaar. Als het voor iemand nodig is om contact op te nemen, dan kan dat. Dan wordt die informatie doorgeleid naar Defensie. Het is onze verantwoordelijkheid, samen met IND, om dat vervolgens af te handelen. Zo zal dat ook gaan.

Mevrouw Bromet, ik heb u nu al twee keer lekker gemaakt dat ik op een punt van u zou komen. Ik zal zeggen waarover het gaat. Als ik u gisteren goed verstaan heb, vroeg u zich af hoe we kunnen voorkomen dat het kabinetsbeleid tot nog meer slachtoffers leidt. Dat vond ik heel erg zuur, want het is natuurlijk niet zo dat het kabinetsbeleid tot slachtoffers leidt. In een ingewikkelde omstandigheid wordt in de ministerraad beleid vastgesteld op voorstel van de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie, met

betrokkenheid van Justitie en Veiligheid en Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel. Vervolgens gaan wij daarmee aan de gang met alle medewerkers van de ministeries. We doen allemaal ons best om ervoor te zorgen dat we het goede doen in hele lastige en moeilijke omstandigheden en dat we juist mensen helpen en slachtoffers voorkomen. Dat het kabinetsbeleid tot meer slachtoffers zou leiden ... Ik vind echt dat je dat niet kunt zeggen.

Mevrouw **Bromet** (GroenLinks):

Volgens mij heb ik ernaar gevraagd en heb ik dat niet zo hard gesteld, maar het is wel zo dat wij hier de afgelopen maanden diverse debatten hebben gevoerd en dat er ook vanuit de Kamer steeds druk is geweest om het kabinetsbeleid aan te passen. Het is ook later op gang gekomen dan zelfstandig vanuit het kabinet is geëntameerd. Het is steeds de Kamer die heeft gezegd: doe meer, maak haast. Daar komt die opmerking dus vandaan.

Minister **Kamp**:

Ik ben blij dat mevrouw Bromet zegt dat het vragenderwijs was gesteld. Natuurlijk is het zo dat, waar de Kamer de regering controleert en in een hele moeilijke situatie heel kritisch is, de regering daar voordeel mee doet. Maar dat neemt niet weg dat wij al in de afgelopen jaren, dus voordat die grote evacuatie op gang kwam op 18 augustus, 500 tolken met hun gezinnen uit Afghanistan hebben gehaald. We hebben in die negen dagen de aantallen gehaald die ik net heb genoemd, dus we zijn er heel erg op gefocust geweest om dat voor elkaar te krijgen. Als u zegt dat we daarbij vanuit de Kamer werden aangespoord, dan accepteer ik dat heel graag. Ik ben blij dat wat ik net heb geciteerd door u vragenderwijs was gebracht.

Voorzitter. Dan heb ik nog een paar vragen van meneer Omtzigt, die dicht bij mij zit, zoals wij ook dicht bij elkaar wonen. Ik woon ook dicht bij mevrouw Bijleveld; daar zit maar 3 kilometer tussen, maar dat weet u allemaal wel, meneer Omtzigt. Meneer Omtzigt vroeg iets wat collega Knapen normaal gesproken zou beantwoorden, maar hij heeft gisteren al zo lang het woord gevoerd dat hij dacht: laat Kamp dat maar even doen. Dat ging over een evacuatieplan voor Mali. Er is voor Mali natuurlijk een evacuatieplan. Er is voor iedere post van Buitenlandse Zaken een evacuatieplan. Dat evacuatieplan varieert sterk. Soms is het een eenvoudig plan, maar er zijn ook landen waar er een heel moeilijke situatie is en waar dus hele uitgebreide evacuatieplannen zijn. U begrijpt dat we over de inhoud van die plannen op zichzelf geen informatie kunnen geven. Ik kan alleen zeggen dat ze er zijn. Ik kan ook zeggen dat we op dit moment, naar aanleiding van recente ontwikkelingen, bezig zijn om het evacuatieplan van Irak opnieuw te bekijken en dat we van plan zijn om dat van Mali — ik moet van oud-collega Koenders "Mali" zeggen — ook opnieuw te bekijken of het actualisatie en aanpassing behoeft. De basis is dat er voor iedere post een evacuatieplan is.

De **voorzitter**:

Op het punt van Mali is er een korte vraag van mevrouw Simons van BIJ1.

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

Ik zat eigenlijk te wachten of het nog voorbijkwam, maar ik vermoed intussen van niet. Misschien is dit een vraag die bij de minister van Buitenlandse Zaken hoort, maar ik hoor deze minister toch ook af en toe andere terreinen betreden. Er zijn inmiddels verschillende groepen genoemd, maar nog niet de guards. Die gelden voor de meeste Europese landen als hoogrisicogroep. Ik vraag me af welke plek zij dan hebben in dit

proces.

Minister Kamp:

Mevrouw Simons grijpt even terug op wat ik eerder heb gezegd. Dat is prima. Ik heb gezegd dat er een groep is van 500 mensen, waarvan wordt gekeken of ze aan de criteria voldoen die in de brief aan de Kamer staan vermeld. Dat zijn mensen, Afghanen, die op de een of andere manier gerelateerd zijn aan politiemissies of militaire missies in Afghanistan. Daar gaat het niet om tolken, want die hebben we al gehad. Het gaat ook niet om de specifieke highprofilegroep die bij de tolkenregeling wordt meegenomen. Het gaat om mensen die in een andere functie contact hadden met Defensie of met de politiemissies. Het gaat dan om mensen die ook voor het publiek zichtbaar waren en om mensen die ook aan een aantal andere criteria moeten voldoen. Daar kunnen ook mensen in een bepaalde bewakingsfunctie bij zitten en ook andere mensen. Die worden allemaal bekeken. Als ze aan de criteria voldoen, worden ze vervolgens ook actief naar Nederland gehaald.

De voorzitter:

Mevrouw Simons voor haar laatste vraag.

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

Worden zij als groep bekeken of individueel? Hoe ziet dat proces er uit?

Minister Kamp:

Ze worden individueel bekeken, mevrouw Simons.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Dank voor die toelichting. Ik heb twee korte vragen. Het ging mij niet zozeer om het evacuatieplan voor de ambassade van Mali. Mali is de andere grote missie die we hebben gehad na Afghanistan. Ze is niet daarmee te vergelijken in grootte, maar had toch een behoorlijke omvang. Nu hadden we geen tolkenlijsten klaarliggen; we hadden geen dingen klaarliggen. De vraag was dus: als er in Mali een keer iets gebeurt, lopen we dan tegen dezelfde problemen op of hebben we dat tijdig voorbereid?

De voorzitter:

U bedoelt waarschijnlijk Mali?

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Dat is de Franse uitspraak. Ik volg de Nederlandse uitspraak in het Nederlandse parlement. Anders zou ik ook "la France" moeten zeggen en dat doe ik ook niet. Ik zeg gewoon: Frankrijk.

De voorzitter:

We laten het de heer Koenders weten.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Ik kan het ook z'n Nedersaksisch doen, maar dan wordt het echt problematisch.

De voorzitter:

Gaat u verder, na dit onderonsje.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Inderdaad heel mooi. De tweede vraag is of de EUPOL-tolken onder dezelfde tolkenregeling vallen als die van Defensie.

Minister **Kamp**:

De evacuatie is natuurlijk een verschrikkelijk proces geweest in Afghanistan. Het is duidelijk dat we een herhaling daarvan, voor zover we dat kunnen, moeten proberen te voorkomen en dat we zo goed mogelijk voorbereid moeten zijn op een situatie zoals die zich in Afghanistan heeft voorgedaan. U noemt Mali. Ik hoop het niet, maar het is niet ondenkbaar dat daar in de toekomst iets vergelijkbaars gaat gebeuren. Het is dus duidelijk dat we als Defensie heel consciëntieus moeten kijken naar alle dingen die in Afghanistan zijn gebeurd: wat kunnen we daarvan leren en wat kunnen we beter doen bij andere uitzendingen, zoals de uitzending naar Mali? Die lessen zullen we dus zeker gaan trekken.

Wat betreft de tolken van de EUPOL-missie is het zo dat wij tolken gelijk behandelen. Dat betekent dat wij tolken die hebben gewerkt voor de EUPOL-missie of die hebben gewerkt voor militaire missies, zien als tolken die onder de tolkenregeling vallen.

Voorzitter. Dan ben ik toch bij meneer Omtzigt, die ook even het verband legde tussen de tolken in Srebrenica en de tolken in Afghanistan. Hij vroeg zich af hoe het nou zit met de juridische verplichting. De situatie van Srebrenica is niet vergelijkbaar. Ik heb daar destijds ook mee te maken gehad en ben toen ook in dat gebied geweest. Toen de ellende in Srebrenica zich afspeelde, waren de tolken daar nog werkzaam. Het was heel anders. Als je er zelf bent en met die tolken te maken hebt op het moment dat er wat moet gebeuren, kun je ze ook gemakkelijker meenemen. In Afghanistan praten we voor een groot deel over mensen die tien jaar geleden of nog langer geleden voor ons gewerkt hebben. Die groep was dus ook buiten beeld. We hebben het er al over gehad dat de registratie er niet was. Althans, na Uruzgan was de registratie er niet meer, want in de Uruzgantijd is er wel een registratie geweest van 273 tolken die voor Nederland hebben gewerkt. Daar was dus een heel andere situatie.

Meer algemeen vroeg u: hoe zit het nou met de verplichtingen die je hebt? Er zijn twee verplichtingen. De eerste verplichting — ik denk dat de heer Omtzigt dat weet — betreft de veiligheidsdiensten die bronnen hebben. Er is een wettelijke zorgplicht voor die bronnen. Die geldt dus ook voor wat er tijdens militaire missies gebeurt. De tweede zijn de tolken. Wij voelen ons als Defensie gewoon verantwoordelijk voor die tolken. Dat ligt bij mijn weten nergens vast, maar dat maakt niet uit: wij voelen ons daar verantwoordelijk voor. Wat nou precies de ondergrens is van wat wettelijk verplicht is en wat moreel verplicht is, zo is de situatie die er op dit moment geldt: de wettelijke verplichting voor de bronnen en de morele verplichting voor de tolken.

Dan heeft meneer Omtzigt ook gesproken over force protection die zou zijn gevraagd door de ambassade in Kabul en niet gegeven zou zijn. Bij de ambassade in Kabul was fysieke beveiliging aanwezig op de compound. Ik ken die compound. Ik heb ook nog herinneringen aan een oud-Kamerlid van GroenLinks dat daar destijds heeft gewerkt en later in de Kamer kwam, mevrouw Peters. Op die compound was en is altijd fysieke beveiliging aanwezig. Daarnaast was er voor de uitgezonden staf persoonsbeveiliging door de BSB. Door de jaren heen is Kabul een hoogrisicopost geweest en daar hoort dus beveiliging bij. Er is op 16 augustus door de ambassade in Kabul geadviseerd om militaire capaciteit beschikbaar te stellen voor extra bescherming. Wat hebben wij toen gedaan? De volgende dag, op 17 augustus, is er een militair team van speciale

eenheden via Islamabad naar Kabul gegaan. Verder is er op dit moment bij ons, bij Defensie, geen ander verzoek van de ambassade bekend. We hebben dat helemaal nagegaan en we zijn alleen terechtgekomen op 30 mei, toen er gesproken is over wat er eventueel zou kunnen gebeuren in Kabul en Afghanistan en welke plannen daarvoor moesten worden gemaakt. Er zijn scenario's ontwikkeld. Eén scenario hield in: als we dat en dat gaan meemaken, moeten we dat en dat doen en dan is er ook force protection nodig. Op die manier, in een scenario bij planvorming op 30 mei, is het dus aan de orde geweest, maar verder is bij Defensie daar geen informatie over bekend, anders dan wat ik net in antwoord op de vraag van de heer Omtzigt heb gegeven.

Voorzitter. Dat waren de punten die ik aanvullend op wat mijn collega heeft gezegd en wat mijn andere collega nog gaat zeggen, naar voren wilde brengen. Dank voor die gelegenheid.

De voorzitter:

Dan zie ik dat er nog twee Kamerleden zijn, de heer Ephraïm en mevrouw Piri, die nog een vraag voor u hebben. Allereerst de heer Ephraïm van de Groep Van Haga.

De heer Ephraïm (Groep Van Haga):

Ik zal het kort houden. Ik had gisteren de gevallen soldaat al even gememoreerd. Ik kan me ook voorstellen dat er veel schokkende ervaringen zijn geweest voor onze Nederlandse militairen, wellicht meer dan bij andere missies. Hoe is de nazorg voor onze veteranen geregeld?

Minister Kamp:

Het is heel terecht wat meneer Ephraïm daar zegt. In de twintig jaar waarin wij ons best hebben gedaan om de Afghanen te helpen een ander land op te bouwen dan dat de Taliban in 2001 achterlieten, zijn er talloze mensen van hulporganisaties naartoe gegaan, evenals diplomaten en andere medewerkers van Buitenlandse Zaken, medewerkers van Defensie en burgers, maar ook 30.000 militairen, van wie er 25 gesneuveld zijn en een aantal op een vreselijke manier gewond is geraakt. Ik ben destijds vaak bij nabestaanden, bij de weduwen en de kinderen van de overleden militairen geweest. Er is een groot verdriet geleden door Defensie-medewerkers, omdat wij met z'n allen vonden — ik denk heel terecht — dat we de mensen in Afghanistan een kans op een betere toekomst moesten geven en daar de militairen voor wilden inzetten. Defensie is er erg op gericht om veteranen de zorg te geven die ze nodig hebben. Dat gebeurt op allerlei manieren. Bij het Veteraneninstituut hebben we speciale mensen in dienst die daarmee bezig zijn. We hebben ook hele programma's, zodat we adequaat reageren op wat er aan signalen binnenkomt. Iedere Defensie-medewerker snapt dat hij daar zelf mee te maken kan krijgen en dat de collega's daarmee te maken kunnen krijgen, dus de hele organisatie van Defensie is erg gericht op het geven van de nazorg die nodig is voor de mensen waarop de heer Ephraïm doelt.

Mevrouw Piri (PvdA):

Ik heb een korte vraag over oud-personeel van Defensie. Ik heb de indruk dat Defensie dat goed in kaart heeft gebracht en ook echt door de e-mailbox is gegaan — dat begrijp ik ook uit de brief — om te kijken wie daar nog bij zitten die met de militairen hebben gewerkt. Hoeveel mensen die zich wel hebben gemeld, vallen buiten de boot op basis van de criteria die nu zijn gesteld door het kabinet, namelijk minimaal één jaar voor Defensie gewerkt, zichtbaar en hoog profiel?

Minister **Kamp**:

Dat durf ik niet te zeggen, omdat die beoordeling nog niet is gemaakt. Maar we hebben geprobeerd om die groep bij elkaar te krijgen, af te bakenen. We gaan er de criteria op loslaten. Het heeft geen zin als ik uit de losse pols iets ga zeggen hierover. We moeten die criteria toepassen. Dat zullen we naar eer en geweten doen met de toelichting die de collega daar gisteren op heeft gegeven.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan ga ik het woord geven aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Dank, voorzitter. Het is misschien goed dat ik allereerst iets zeg over het punt van de 100.000, dat hypothetische aantal dat ik heb genoemd in het interview met het Algemeen Dagblad. Daar zijn vragen over gesteld door de heer Van Dijk, door mevrouw Simons, de heer Boswijk, mevrouw Van der Plas en misschien sla ik dan nog iemand over. Ik heb geenszins bedoeld om een som te maken. Ik heb een hypothetische berekening gemaakt en dat had ik niet moeten doen. Dat heb ik ook vorige week gezegd in het debat dat ik daarover heb gehad, het commissiedebat in het kader van de JBZ-vergadering van vorige week: ik had dat niet moeten doen. Het kwam voort uit mijn zorgen over de opvangcapaciteit in Nederland, de opvang van asielzoekers in brede zin. COA, IND, de KMar en de AVIM hebben heel hard gewerkt, dag en nacht, om de opvang van de evacués uit Afghanistan goed te regelen. Er was ook een enorme inzet van Defensie. De minister van Defensie heeft daar zojuist ook iets over gezegd. Alle mensen zijn opgevangen in oude kazernes van Defensie, juist om de groepen ook bij elkaar te houden. Er zijn aparte teams van de IND gekomen om de mensen te helpen met de asielaanvraag. Er zijn ook aparte teams gekomen van de KMar om te zorgen dat de identificatie en registratie zo snel mogelijk zouden kunnen verlopen. Ik moet ook zeggen dat er ook door vrijwilligers enorm veel werk verzet is, juist om hulp en bijstand te verlenen aan de evacués uit Afghanistan. Maar waar ik zorgen over had en heb, is dat de opvang aan de grenzen zit. Vanuit die zorgen heb ik me laten verleiden tot een hypothetische berekening en dat had ik gewoon niet moeten doen. Het was ook niet mijn bedoeling om vooruit te lopen op hoe het kabinet omgaat met de hulpvragen in verband met Afghanistan, want het kabinet spant zich in — u kunt dat ook lezen in de brief die maandag verstuurd is — om de mensen die nu Afghanistan proberen te verlaten, te ondersteunen en degenen onder hen die in aanmerking komen om naar Nederland te komen, te faciliteren. Van belang is dat de mensen die vluchten voor oorlog en geweld, fatsoenlijk worden opgevangen. Dát is mijn grote zorg. Daar ben ik verantwoordelijk voor en daar sta ik ook voor. Daar werk ik hárd aan.

Het volgende punt is daar het vervolg op. Hoe zit het met de opvang en met de tekorten aan opvang? Waarom schieten we tekort? Mevrouw Simons heeft er iets over gevraagd. De heer Eppink heeft er iets over gevraagd, net als meneer Boswijk, meneer Ephraïm en mevrouw Piri. Waarom schieten we tekort in het bieden van opvang en wat doe ik eraan om dat in orde te brengen? Ik ben afgelopen dinsdag in het vragenuur uitgebreid ingegaan op de huidige opvangsituatie. Op dit moment is er in de opvang een piek en ik hoop dat de opvang vanaf 1 november weer goed zal verlopen, omdat we er zicht op hebben dat er dan 3.000 extra plekken bij komen. Die piek wordt met name veroorzaakt, doordat er in de opvang door het COA 11.000 statushouders zijn. Die statushouders hebben er recht op om uit te stromen naar gemeentes, maar die plekken zijn er niet. Dat duurt lang en dat kost tijd. Die mensen worden ondertussen opgevangen in azc's.

Eigenlijk is het zo dat iemand die een status krijgt, het recht heeft om binnen veertien weken uit te stromen naar een gemeente. Dat stagneert dus enorm en daardoor zitten er 11.000 mensen in de opvang bij het COA, die eigenlijk een plaats zouden moeten kunnen krijgen bij gemeentes. Tegelijkertijd zie ik ook ... Ik heb daar ook best wel begrip voor, maar de ene kant van het verhaal en de andere kant van het verhaal maken het lastig. Ik snap best dat gemeentes het op dit moment heel moeilijk hebben om in woningen voor statushouders te voorzien, en trouwens voor wie dan ook. Er is een woningtekort en dat maakt het voor gemeentes niet makkelijk. Daarom is die stagnatie er ook. Het betekent inderdaad dat de opvang op dit moment al een paar weken een piek laat zien. Ik hoop dat we per 1 november perspectief hebben op mogelijk 3.000 nieuwe opvangplekken. Ik hoop dat we er dan min of meer doorheen zijn. Ik merk wel dat er een enorme inzet van gemeentes is. Ik heb daarover vanmiddag weer een gesprek, ook met de commissarissen van de Koning, om te zorgen dat we inderdaad die opvangplekken hebben. Maar ik krijg voortdurend van gemeentes berichten dat ze allemaal hun best doen om te zorgen dat die plekken er komen.

Mevrouw **Belhaj** (D66):

Nog op het vorige punt, voorzitter. Het is goed dat de staatssecretaris hier nog een keer benadrukt dat die uitspraken over die 100.000 niet handig waren en niet gedaan hadden mogen worden. Ik was zelf niet bij de JBZ-Raad en dat was misschien maar goed ook. Ik was ongelooflijk boos toen ik de krant opensloeg, simpelweg omdat hier in de Kamer anders gedacht wordt over hoeveel vluchtelingen Nederland aankan. Dat geeft heel veel politieke onrust. Dat is één ding, maar het brengt de samenleving niet in een harmonieuze gesteldheid om over het hart te strijken en te denken: deze mensen hebben ons nodig. Het raakte me zo, omdat het zo ongelooflijk niet nodig was om mensen ongerust te maken. Maar bij dezen hebben we dat uitgesproken.

De staatssecretaris merkt op dat we alles zullen doen om die opvang goed te regelen. Ik heb daar vertrouwen in. Ik zie in de brief staan dat er bij de verdere uitwerking van de motie-Belhaj ...

De **voorzitter**:

Excuus, maar ik moet u echt vragen om naar een vraag toe te gaan. We hebben niet heel veel tijd meer.

Mevrouw **Belhaj** (D66):

Ja, dat ben ik aan het doen.

Hoeveel dat gaat kosten wordt bij de begroting duidelijk, maar kan de staatssecretaris nu, maar in ieder geval voor de begroting, aangeven wat zij nodig heeft om die opvang goed te kunnen realiseren? Als dat niet kan, worden er dingen gevraagd die de staatssecretaris niet kan doen vanwege een gebrek aan middelen.

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Laat ik mevrouw Belhaj geruststellen: op dit moment is het niet zo dat we vanwege een gebrek aan middelen iets niet doen. We doen alles. Alles wordt ingezet en alles wordt mogelijk gemaakt. Als er op dit moment wordt gezegd "maar het kost zo veel", dan doen we gewoon wat er gevraagd wordt, want dat is nodig. Het moet! Wij moeten als Nederland daarvoor staan en ik sta er ook zelf voor dat we mensen die vluchten voor oorlog en geweld, fatsoenlijk worden opgevangen in Nederland.

Voorzitter. Juist in dit kader was er een vraag van mevrouw Bromet over de stabiele financiering van het COA. Ik heb het antwoord eigenlijk al een beetje gegeven in mijn antwoord zojuist op de vraag over de capaciteit van het COA. De huidige vraag is niet zozeer terug te voeren op de wijze van financiering van het COA. We worden op dit moment geconfronteerd met een tekort aan huisvesting en dat wordt met name veroorzaakt door de 11.000 statushouders die eigenlijk moeten uitstromen naar de gemeentes. Een aanpassing van de financiering van het COA zou daar helemaal niet bij helpen. Ik kan wel zeggen dat de minister van Binnenlandse Zaken iets van 30 miljoen aan gemeentes beschikbaar heeft gesteld om die te ondersteunen en om de uitstroom naar gemeentes te faciliteren. We helpen de gemeentes daarbij en het geld wordt dus goed ingezet. De verantwoordelijkheid voor de huisvesting van statushouders ligt meer bij Binnenlandse Zaken, maar er is dus iets van 30 miljoen ter beschikking gesteld.

De systematiek van de meerjarige prognoses van wat we nodig hebben voor de instroom en de opvang is ook niet de kern waar het om draait. Het gaat erom of we de statushouders, die daar inderdaad recht op hebben, binnen die termijn van veertien weken kunnen plaatsen in de gemeentes. Daar zit dus op dit moment het grote probleem van die 11.000. Daar wordt hard aan gewerkt en daarover heb ik ook dadelijk weer een gesprek met de commissarissen van de Koning. Ik bel zelf dagelijks met gemeentes en gemeentebesturen, maar dat doet het COA ook. Van allerlei kanten wordt dat gedaan en ik merk dus dat er langzamerhand hoe langer hoe meer plekken binnendruppelen om mensen op te vangen. Er is dus uitzicht op een oplossing na 1 november. Er is nu even een piek, maar het uitzicht per 1 november ziet er beter uit.

Mevrouw Simons en mevrouw Belhaj hadden een vraag over de procedures voor de familiehereniging. De gezinsleden van hoofdpersonen die geëvacueerd zijn, komen in aanmerking voor overkomst naar Nederland. Daarbij wordt aangesloten bij het geldende nareisbeleid. Voor het nareisbeleid geldt de feitelijke gezinsband en dat is dan het kerngezin. Het kerngezin omvat de echtgenoot of de partner met minderjarige kinderen en ook de jongvolwassenen tot en met 24 jaar, die nog inwonend zijn. Dat geldt ook als de hoofdpersoon al geëvacueerd is en later zijn kerngezin wil laten overkomen. Dan geldt gewoon de nareisregeling. Dat is een objectieve hantering en we werken daarmee, want dat is conform de gezinsherenigingsrichtlijn van de Europese Unie en de jurisprudentie daarover.

Voorzitter, mevrouw Simons wil ... Sorry, mevrouw Simons wil iets vragen.

De voorzitter:

Dat snap ik, maar als ik extra vragen ga toestaan, redden we het niet. We hebben straks een tweeminutendebat. Het spijt me.

Staatssecretaris Broekers-Knol:

Oké.

Mevrouw Simons vroeg of de arbitraire criteria voor jongvolwassenen achterwege gelaten kunnen worden. Dat is geen arbitrair criterium. De jongvolwassenen zijn in het beleid opgenomen om de rigide grens van minderjarige kinderen te verruimen met net meerderjarige kinderen, die nog van de ouders afhankelijk zijn. Dat loopt dus tot en met 24. Het jongvolwassenenbeleid is meerdere keren bevestigd door jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, het Hof in Straatsburg. Het criterium geldt

dus.

De heer Fritsma had een vraag over de Afghanen die naar Afghanistan reizen. Het feit dat personen geruime tijd nadat ze een asielvergunning hebben gekregen tijdelijk terugkeren naar het land van herkomst, is op zich geen reden om aan te nemen dat de vergunning moet worden ingetrokken. Het gaat om een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd, want dan is het niet mogelijk om terug te keren naar het land van herkomst. Als iemand met een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd dat wel doet, dan kan de IND op basis van individuele omstandigheden en in individuele gevallen bekijken of bescherming inderdaad nog nodig is en of eventueel de vergunning zou moeten worden ingetrokken. Maar iemand met een vergunning voor onbepaalde tijd kan terugreizen naar het land van herkomst.

De heer **Fritsma** (PVV):

Dit is iets te makkelijk. Het kabinet heeft zelf aangegeven hoogst verbaasd te zijn dat zoveel Afghanen, die inmiddels in het bezit zijn gesteld van de Nederlandse nationaliteit of van een verblijfsvergunning, naar Afghanistan teruggingen voor familiebezoek of voor vakantie. Iemand van de IND noemde in een hoorzitting hier het aantal van 900 personen, een verschrikkelijk hoog aantal. Ik wil van de staatssecretaris weten of dat klopt. Kan deze stelling van de IND-medewerker worden bevestigd? In het verlengde daarvan, zowel de Vreemdelingenwet als de Rijkswet op het Nederlanderschap biedt de ruimte om de Nederlandse nationaliteit of de verblijfsvergunning in te trekken in geval van fraude. En dat is precies wat er hier door veel mensen is gepleegd, want als je binnenkomt met het verhaal dat je in Afghanistan je leven niet zeker bent en je gaat na ontvangst van je paspoort of verblijfsvergunning ...

De **voorzitter**:

Ik denk dat uw vraag helder is.

De heer **Fritsma** (PVV):

... doodleuk toch naar dat land terug, dan heb je de boel bedonderd. Dan moet de nationaliteit of de verblijfsvergunning worden ingetrokken. Ik wil de garantie dat daarnaar wordt gekeken.

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Mensen krijgen op een gegeven moment een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Dat gaat niet zomaar. Daar is goed naar gekeken. Vervolgens kan iemand het Nederlanderschap aanvragen. En wanneer het Nederlanderschap wordt aangevraagd, moet er ook aan bepaalde vereisten worden voldaan. Vervolgens is iemand Nederlander. En als Nederlanders in het buitenland zijn, hebben ze het recht om met consulaire hulp teruggevoerd te worden naar hun eigen land, als dat nodig mocht blijken te zijn. Dat is dus de regeling die we hebben. Ik denk dat dat een goede regeling is.

De **voorzitter**:

U kunt verdergaan, staatssecretaris.

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

De heer Fritsma had gevraagd naar een asielstop. De heer Fritsma en zijn partij zijn bekend met het standpunt van het kabinet over de asielstop. Het kabinet respecteert de internationale verdragen en afspraken waaraan Nederland zich heeft verbonden. Mensen die in Nederland om asielbescherming komen vragen, worden opgevangen en

kunnen een aanvraag doen. Een asielstop is niet aan de orde.

Dan was er een vraag van de heer Omtzigt over de tolken van EUPOL. Door de minister van Defensie is al gezegd dat de EUPOL-tolken op dezelfde manier zijn beoordeeld als tolken die in dienst van Defensie waren.

De heer Omtzigt had gevraagd om een lijst van tolken. Vanwege AVG-regels kan de Europese Unie die gegevens niet met de lidstaten delen. Nederland heeft zich er eind juli, begin augustus voor ingezet, ook in EU-verband, om te komen tot coördinatie en afspraken over die verzoeken, maar die afspraken zijn vanwege de hele snelle ontwikkelingen in Afghanistan niet van de grond gekomen. En omdat er geen directe contractuele verbintenis was tussen de Nederlandse overheid enerzijds en de Afghaanse tolken en ander personeel dat in dienst was van de Europese Unie-missie anderzijds, heeft het kabinet besloten die tolkenregeling van toepassing te laten zijn op de EUPOL-missie.

De heer Omtzigt zei dat er in Brussel een lijst was. Naar aanleiding van wat vorige week gewisseld is, tijdens het commissiedebat op 6 oktober, heb ik daar in Brussel opnieuw naar gevraagd. We hebben daar speurwerk naar gedaan. Dat was eerst lastig, maar we hebben uiteindelijk een lijst gekregen. Die is inmiddels ontvangen, maar het is niet duidelijk op welke manier die lijst tot stand is gekomen en welke keuzes daarbij zijn gemaakt. De tolken die op die lijst staan, zijn al bekend bij de Nederlandse overheid, op een enkeling na. Nederland heeft hulpvragen ontvangen van ongeveer 40 EUPOL-tolken. Daarvan hebben zo'n 30 tolken Afghanistan verlaten.

De heer Omtzigt had ook gevraagd om te kijken wie voor welke landen werkte enzovoort. Maar dat blijkt niet mogelijk te zijn, want de tolken die voor EUPOL werkten, werkten in een pool. Zij werden dus ook niet toegewezen aan specifieke functionarissen of landen. Die koppeling waar de heer Omtzigt om vroeg, blijkt dus niet te maken.

Dan de vraag van de heer Omtzigt waarom de IND zo moeilijk deed over visumafgifte. Dat was niet het geval. De IND deed daar niet moeilijk over. Wat was dan het geval? Tot 14 augustus was het beleid vanuit het kabinet, zoals gisteren ook door de minister van Buitenlandse Zaken is gezegd, dat ook voor lokaal ambassadepersoneel gold dat alleen het kerngezin in aanmerking kwam voor overkomst naar Nederland. Dat is zo uitgevoerd. In het bewindsliedenoverleg van 14 augustus is bepaald dat voor lokaal ambassadepersoneel ook extended family in aanmerking kwam voor overkomst. Dat is dus op die manier verlopen.

Mevrouw Bromet had nog een vraag over de hervestiging. Nederland heeft hervestigingsafspraken gemaakt met de UNHCR. Allerlei landen hebben die afspraken, maar Nederland ook. Een deel van de hervestigingsafspraken wordt ingevuld op basis van missies en een deel op grond van individuele voordrachten door de UNHCR. Op dit moment is er geen aanleiding om te denken dat die bestaande ruimte onvoldoende zou zijn voor de bereidwilligheid die het kabinet in de brief van afgelopen maandag heeft uitgesproken. Uiteindelijk zal het afhangen van het aantal voordrachten van Afghaanse personen dat door de UNHCR zal worden gedaan. Maar het is op het ogenblik niet aan de orde. Ook het ophogen van de aantallen is dus niet aan de orde, want op dit moment zijn er best een groot aantal mogelijkheden voor hervestiging. Nogmaals, deze mogelijkheden zijn gedeeltelijk voor missies, maar ook gedeeltelijk voor individuele gevallen.

Dan had de heer Dassen nog een vraag over de Afghaanse vrouwen, de Temporary Protection Directive en humanitaire visa. Instrumenten als humanitaire visa en de richtlijn voor de bescherming zijn niet nodig om de overkomst van de Afghaanse personen te realiseren die in de brief van afgelopen maandag zijn genoemd. De inspanningen van het kabinet voor de overkomst van deze personen gaan door. Het kabinet kijkt constant wat het voor hen kan doen, en dat is onder meer het verschaffen van nooddocumenten, laissez-passers en visa. Zij krijgen alle papieren die nodig zijn. En de instrumenten die de heer Dassen heeft genoemd, zijn ook niet nodig of het meest passend om recht te doen aan Afghaanse personen die in Nederland verblijven. Ik heb uw Kamer geïnformeerd in mijn brief van 11 augustus dat er op dit moment een besluit- en vertrekmoratorium is met betrekking tot Afghanistan. Zodra het ambtsbericht van Buitenlandse Zaken is ontvangen, wordt uw Kamer weer nader geïnformeerd over de conclusies op basis van het ambtsbericht. Het ambtsbericht wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2022. En dat is de situatie. Op deze manier neemt Nederland de juiste maatregelen in deze situatie en handelen we ook binnen de kaders van de internationale verdragen en de Europese regelgeving.

Dan had de heer Dassen nog de vraag gesteld of het Nederlandse migratiebeleid de evacuatie niet heeft vertraagd of bemoeilijkt. Het Nederlandse asielbeleid is pas relevant als mensen hier in Nederland zijn. Nederland doet geen asielprocedure in het buitenland. Het Nederlandse asielbeleid interfereert dus helemaal niet met acute evacuatie. Daar speelt het helemaal geen rol en daar heeft het ook geen rol gespeeld. Tijdens de daadwerkelijke evacuatie is het mvv-vereiste ook niet toegepast, dus ook op dat punt heeft het migratiebeleid de evacuatie niet beïnvloed.

Dan was er nog een vraag van de heer Ceder en de heer Dassen.

De voorzitter:

Ik geef eerst even het woord aan de heer Dassen. Hij heeft nog een vraag.

De heer Dassen (Vlt):

In het vorige debat, met mevrouw Kaag en de heer Rutte, stelde ik deze vraag ook. Mevrouw Kaag gaf toen aan dat wij niet het Canadese migratiemodel hebben. De heer Rutte gaf aan dat het natuurlijk invloed heeft op de manier waarop de evacuaties zijn verlopen. Ik verbaas me dus ook een beetje over dit antwoord. We hebben ook al meerdere keren gevraagd om de correspondentie tussen de verschillende ministeries van de afgelopen maanden. Ik wil nogmaals vragen of u bereid bent om die correspondentie te delen.

Staatssecretaris Broekers-Knol:

Ik begrijp dat de heer Dassen doelt op het asielbeleid. Over dat punt gaat het nu. Ik denk dat het verder geen enkel probleem is om die correspondentie te delen, voor zover dat tot het publieke domein behoort. Eerlijk gezegd: in alle berichtgeving en in alle communicatie over asielbeleid ... Er is ook wetgeving in Nederland. Wet- en regelgeving in Nederland zegt: asielbeleid is pas in Nederland. Want in Nederland is de asielprocedure. Mvv's worden gegeven voor nareis en dergelijke, maar dat is overboord gegooid bij de evacuatie omdat dat een noodsituatie was. Dus ik ben daartoe van harte bereid.

Dan is er ook nog een vraag van de heer Ceder en de heer Dassen over de risicogroep.

Worden mensen van de motie-Belhaj bij een eventuele asielaanvraag allemaal als behorend tot de risicogroep aangemerkt? Daar is het hele heldere antwoord op: ja. Ik heb dat vorige week ook tijdens het commissiedebat van JBZ aangegeven. Die groepen worden aangemerkt als risicogroepen in de Vreemdelingencirculaire. En de Vreemdelingencirculaire is vandaag gepubliceerd, met deze wijzigingen, die daarin staan.

Dan had mevrouw Van der Plas nog een opmerking, en een vraag ook eigenlijk, over de vier etages die leegstaan in dit gebouw. Ik moet zeggen dat ik het buitengewoon waardeer dat mevrouw Van der Plas meedenkt. Als mensen op deze manier meedenken over leegstaande kantoorgebouwen kunnen we inderdaad meer plekken zien te krijgen. Het Rijksvastgoedbedrijf doet dat ook. We proberen overal te kijken of we mogelijkheden zien. Ik moet zeggen dat ik deze buitengewoon creatief vond. Tegelijkertijd moet ik tegen mevrouw Van der Plas zeggen dat ik niet helemaal zie hoe we het hier zouden kunnen realiseren, want het gebouw moet goed bereikbaar zijn voor vergunninghouders en asielzoekers. Maar nogmaals, ik waardeer de creatieve gedachten en de inventiviteit van mevrouw Van der Plas om dit soort suggesties te doen zeer, dus hartelijk dank daarvoor. We gaan nog met extra inspanning kijken of we inderdaad nog meer kunnen zien of er gebouwen zijn waar een mogelijkheid is om mensen op te vangen. Het gaat er ook om dat mensen fatsoenlijk moeten worden opgevangen. Het betekent ook dat ze gemakkelijk toegang moeten hebben tot de locatie waar ze worden opgevangen. En de toegankelijkheid hier is wat lastig, eerlijk gezegd.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Alles is te regelen volgens mij, dus dat kan het niet zijn. Bedankt dat u mijn creatieve ideeën waardeerde, maar er zit natuurlijk wel een kern van waarheid in. Ik begrijp dat het Tweede Kamergebouw niet geschikt is, maar er zijn vast nog wel andere rijksgebouwen waar etages leegstaan waar misschien wel een betere toegankelijkheid is. De vraag is dus ook om dat in ieder geval goed te onderzoeken en misschien aan te geven waar het dan wel zou kunnen. Dat zou ook kleinere gemeentes misschien ontlasten bij het plaatsen van vluchtelingen.

De **voorzitter**:

Kan ik dan vragen of de staatssecretaris kan toezeggen dat hiernaar gekeken wordt en dat hier ook op wordt teruggekoppeld in een volgende brief?

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Daar wordt enorm hard naar gekeken. Het Rijksvastgoedbedrijf is echt alles aan het nalopen en kijkt wat er aan gebouwen is waar een mogelijkheid van opvang zou kunnen zijn. Daar heb ik dadelijk dus met de commissarissen van de Koning ook weer een gesprek over. Daar is het Rijksvastgoedbedrijf ook bij aanwezig. We lopen het helemaal door. En daarbij blijft geen steen overreind staan, kan ik zeggen.

De **voorzitter**:

Op dit punt is er nog een korte vraag van mevrouw Belhaj.

Mevrouw **Belhaj** (D66):

Ik heb eigenlijk een korte vraag. We weten dat er heel veel vastgoed is bij Defensie. Daar moeten mogelijk kazernes worden afgestoten, gerenoveerd of verduurzaamd. Zou de staatssecretaris het vastgoed van Defensie ook willen betrekken bij het nadenken over het creëren van opvang?

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

De medewerking van Defensie voor de opvang van asielzoekers om te kijken of er ruimtes zijn waar we terecht zouden kunnen, is werkelijk optimaal. Zo hebben we het marine-etablisement mogen gebruiken en ook De Harskamp. De Harskamp is best lastig, want daar worden altijd schietoefeningen gedaan. Die zijn stilgelegd. Alle schietoefeningen zijn stilgelegd om daar de rust te bewaren. We hebben opnieuw een verzoek gedaan omdat we zo omhoog zaten en opnieuw heeft Defensie ja gezegd. Ook Heumensoord is door Defensie ingericht. Daar is enorme medewerking van Defensie. Overigens wilde ik ook nog zeggen dat in Heumensoord ook heel specifiek onderwijsvoorzieningen zijn gecreëerd voor de kinderen die geëvacueerd zijn uit Afghanistan.

De **voorzitter**:

Uitstekend. Nee, mevrouw Belhaj, u bent door uw vragen heen.

Mevrouw **Belhaj** (D66):

Dat was mijn vraag niet, voorzitter. Het is goed dat de staatssecretaris aangeeft wat de huidige status is, maar mijn vraag is of zij kazernes die afgestoten gaan worden, wil betrekken in de discussie die er bij Defensie is over het vastgoed.

De **voorzitter**:

Helder.

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Het antwoord daarop is gewoon ja.

De **voorzitter**:

Kan ik de staatssecretaris vragen of zij de komende 90 seconden de openstaande vragen verder kan beantwoorden?

Staatssecretaris **Broekers-Knol**:

Ik had nog één zin willen toevoegen, namelijk dat ik hoop dat ik hiermee alle vragen van de Kamer heb beantwoord.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik kijk of er nog openstaande vragen zijn. Dat is op dit moment niet het geval. Om 10.15 uur staat het tweeminutendebat gepland. Veel dank aan u allen en ook aan de bewindspersonen om dit te behandelen binnen de toch zeer korte tijd voor een debat met zeventien woordvoerders en drie bewindspersonen. Ik wens u allen veel succes zo meteen in het tweeminutendebat. Om 10.15 uur staat dat gepland.

Bij het tweeminutendebat is de heer Van Dijk de eerste spreker. Aan alle anderen is dus de vraag om zich even in te schrijven. Ik denk dat dat ook ter plekke in de zaal kan. Als u wilt deelnemen aan het tweeminutendebat, schrijft u zich even in.

Sluiting 09.59 uur.

